

Andělu sboru v Sardech, piš: Toto praví ten, který má sedm duchů Božích a sedm hvězd: Znáš tvé skutky – že máš jméno živého, ale jako bys byl mrtvý. Probud' se a posilni to, co ti zůstalo a bylo by jinak na umření; neboť jsem shledal, že tvé skutky před tváří Boha nejsou duchem naplněné. Vzpomeň si na slova, která jsi přijal a uslyšel: Toto uchovej ve svém srdci a změň smýšlení! Neprobudíš-li se však, přijdu jako zloděj; a ty nebudeš mít tušení, kdy k tobě přijdu. Přesto však máš v Sardech pár těch, kteří si neposkvrnili šaty; ti budou se mnou chodit v zářivé bělosti, neboť jsou toho hodni.

Kdo takto zvítězí, bude oblečen do bělostného roucha, a jeho jméno nevymažu z knihy života, ale budu se k němu znát před svým Otcem a jeho anděly. Kdo má uši, slyš, co Duch praví sborům.

Zjevení sv. Jana 3, 1–6

Milí přátelé,

les je společenství. Je to soubor – nebo chcete-li sbor – stromů, ale taky keřů, travin, hub... Les pokračuje i pod zemí. Jsou tam kořeny rostlin a dlouhá vlákna hub, která pomáhají v komunikaci a vzájemné pomoci všech členů tohoto společenství.

Byly vyzkoumány zcela konkrétní vztahy mezi různými druhy stromů. Například břízy dostávají od borovic douglasek uhlík, který jim pomáhá zotavit se ze zimního spánku, vytvořit listy a rozjet fotosyntézu. Douglasky, když jsou ve stínu a mají málo slunce, dostávají uhlík ve formě cukru od bříz a dokáží tak zdravě růst. Břízy chrání douglasky před napadením houbami Václavkami. Pokud je bříza pokácena, patogenní houby se v půdě přesunou na kořeny douglasky a napadnou ji.

Prokázáný vztah je i u olší a borovic. Olše dokáží přenášet do sousedních borovic dusík, který získávají ze vzdušného dusíku. Když olše na podzim opadají, spadané listy mulčují půdu a zachytává více dešťové vody, než holá zem v monokulturních výsadbách. Olše a borovice si vzájemně nekonkurují. Naopak, pomáhají si a vyměňují si informace přes kořeny a houbová vlákna v podzemí.

Zralé, starší stromy v lese fungují jako takzvané mateřské stromy. Jsou spojeny s mnoha jinými stromy a dokáží s nimi komunikovat, posílat jim živiny a informace o nepříznivém prostředí či napadení parazitem. Mateřské stromy dokáží rozpoznat své potomky a vyživovat je více, než sazenice stejných druhů z jiných mateřských stromů.

A tak vidíme, že pojem *les* je něco, co označuje charakter společenství. Je zajímavé, že říkáme *stromy a les*, nikoli *stromy a stromes*. Ne, ta velká bytost má své jméno a to jméno je jiné, než jména jednotlivců, kteří ji tvoří.

A tak, když v Evangelii slyšíme pokyn: „Napiš dopis andělu toho a toho sboru“, možná si říkáme: Kdo je to anděl sboru? Zřejmě je to s ním podobné, jako je to u lesa. Les je obdobou anděla sboru a stromy jsou obdobou lidí.

Anděl sboru je název pro místo nebo čas, v rámci nichž se lidé scházejí, komunikují, pomáhají si. Jak asi anděl sboru vypadá? Může nám pomoci právě obraz lesa. Když můžeme říci, že les vypadá podle stromů, tak i anděl sboru vypadá podle lidí. A stejně jako pro zdravý lesa je důležité, aby v něm panovaly harmonické vztahy vzájemné pomoci, tak taky anděl sboru je natolik zdravý, nakolik zdravé jsou vztahy lidí, kteří jej tvoří.

V dopise psaném andělu sboru v Sardech stojí: „...máš jméno živého, ale jako bys byl mrtvý. Probud' se a posilni to, co ti zůstalo a bylo by jinak na umření“.

S andělem sboru v Sardech není něco v pořádku. Ale i tak se anděl sboru v Sardech dál jmenuje *anděl sboru v Sardech*. Stejně jako les se dál jmenuje *les*, i když je nemocný. Mají jméno živého, ale jako by byli mrtví.

Lidé vždycky tvořili společenství. Anděl společenství se nevznáší někde nad lidmi. Lidé jsou tím andělem, stejně jako stromy jsou lesem.

Každý člověk může udělat něco pro to, aby anděl jeho společenství byl harmonický, zdravý a krásný. To, co nás však odlišuje od lesa a stromů, je ono slůvko *může*. Když se poškozenému lesu dá čas, sám se obnoví, protože je k tomu veden ze sil Země. Lidé *mohou* svého anděla obnovit, ale *nemusí*.

Je to zcela zvláštní výsada, že máme svobodu se rozhodnout, jak naložíme s andělem svého společenství. Ale jak se to může stát, že se rozhodneme pro péči o něco tak neviditelného a ve vnějším světě opomíjeného, jako je anděl společenství? Možná nám pomůže, když si uvědomíme, *kdo* říká onen pokyn „napiš andělu sboru“. Říká to Kristus v Janovi a Jan to zapisuje.

A tak je možné říci, že je to Kristus, kdo nás budí a upozorňuje, že by bylo dobré, abychom se starali o anděla svého společenství.

Máme-li obnovit a uzdravit anděla společenství, je třeba, abychom se učili naslouchat Kristu, který hovoří v každém z nás. Zda to, co zaslechneme, zapíšeme jako Jan, anebo to zazpíváme, zatančíme, sdělíme, či vykonáme jako skutek, nebo jinak to předáme světu, záleží na každém z nás.

Ano, budiž tak.

(Stanislava Veselková, 29. října 2023 v kapli sv. Jana)